

Приватний вищий навчальний заклад «Медико-Природничий Університет»

м. Миколаїв

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна	Основи психопатології
Освітньо-професійна програма	Психологія
Освітньо-професійний ступінь	Перший (бакалаврський)
Спеціальність	053 Психологія
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
Статус дисципліни	Обов'язкова
Форма навчання	Очна
Рік навчання/семестр	III рік, семестр 6
Кількість кредитів ECTS/ Обсяг	Кредитів 3 усього годин 90 лекцій 22 семінарські 20 самостійна робота 48
Викладач ПП	
E-mail, контактний телефон викладача	
Посилання на сайт	
Консультації	За графіком впродовж навчального року
Анотація до курсу	Навчальна дисципліна «Основи психопатології» тісно та нерозривно зв'язана із клінічною психіатрією, медичною психологією, патологічною психологією, нейрофізіологією та багатьма іншими галузями психологічних та медичних знань. Вивчення курсу «Основи психопатології» сприяє поглибленому розумінню як нормального, так і порушеного функціонування психіки та дозволяє індивідуалізувати систему діагностичних, корекційних, лікувальних, лікувально-психопрофілактичних та експертних заходів. Предметом викладання дисципліни «Основи психопатології» є вивчення структури та основних механізмів розвитку розладів психічної діяльності людини.
Мета та завдання курсу	Метою вивчення дисципліни «Основи психопатології» є підготовка студентів до практичної експертної та корекційної роботи, в якій має реалізуватися індивідуальний підхід, враховуватись внутрішня та зовнішня детермінація, а також, мають співвідноситись природні та соціальні чинники поведінки людини. Знання, уміння й навички, отримані при проходженні курсу, сприяють глибшому розумінню змісту та процедури психологічного дослідження, його предмета, об'єкта й інших базових складових. Завданнями курсу є: 1. Ознайомлення з загальною психопатологічною

	симптоматологією; 2. Ознайомлення зі структурою та основними психодіагностичними ознаками психопатологічних синдромів; 3. Розглядання етіології та патогенезу розладів психіки та поведінки внаслідок органічного ураження головного мозку; 4. Розглядання етіології та патогенезу розладів психіки та поведінки внаслідок вживання психоактивних речовин; 5. Формування навичок проведення структурованої клінічної співбесіди з хворими на розлади психіки та поведінки; 6. Отримання досвіду застосування окремих методів дослідження в психологічній практиці прикладного й наукового дослідження; 7. Ознайомлення студентів з особливостями планування психологічного дослідження, обробки та інтерпретації його результатів. Для практичного засвоєння вивченого матеріалу студенти виконують роботу, присвячену аналізу різних психопатологічних станів та розладів. Як вихідні дані у таких видах робіт використовують – конкретні випадки із клінічної практики та сучасні публікації у спеціальній науковій літературі. Дисципліна «Основи психопатології» базується безпосередньо на знаннях та навичках, отриманих при вивченні дисциплін на попередніх курсах, а саме з генетичною психологією та психологією в інклюзивній освіті.
--	---

Програмні результати навчання

Під час вивчення дисципліни «Основи психопатології» у здобувачів вищої освіти мають сформуватися наступні компетентності:

Загальні:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Фахові:

ФК 02. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

ФК 05. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

ФК 07. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

ФК 10. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

ФК 14. Здатність визначати й пояснювати психологічні механізми формування, функціонування та розвитку психічних явищ, процесів, властивостей, виокремлювати причини та фактори, що диференціюють характер їх індивідуального функціонування та розвитку.

У ході вивчення навчальної дисципліни можливо досягнути програмних результатів навчання:

ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань для розуміння спеціальних розділів психології з метою майбутньої спеціалізації та освоєння міждисциплінарного зв'язку.

ПРН 5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження та технології

психологічної допомоги вимірювати індивідуальні та психологічні показники особистості. Це означає здатність оцінити зміни у розвитку психіки та коригувати їх.

ПРН 6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПРН 7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПРН 8. Презентувати результати власних досліджень усно та письмово.

ПРН 11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

ПРН 12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, тренінгів відповідно до вимог замовника.

ПРН 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку, вміло використовувати психотерапевтичні прийоми і прийоми впливу на свідомість і поведінку.

ПРН 17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

ПРН. 19. Враховувати індивідуальну варіативність становлення людини як індивіда, особистості, суб'єкта діяльності.

ПРН 20. Знати про норму і патологію психічного розвитку.

Зміст курсу		
№ з/п	ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ	Кількість годин
1	Тема 1. Предмет, завдання, методи, зміст дисципліни «Основи психопатології»	2
2	Тема 2. Поняття нормита патології, здоров'я, психічного здоров'я.	4
3	Тема 3. Причини психічних розладів, симптоми та синдроми	4
4	Тема 4. Психічні прояви в нормі та при патології	4
5	Тема 5. Свідомість та її розлади	4
6	Тема 6. Патопсихологічний портрет хворого на шизофренію, епілепсію, неврози	4
	Усього:	22
№ з/п	ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ/ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	Кількість годин
1	Тема 1. Предмет, завдання, методи, зміст дисципліни «Основи психопатології»	2
2	Тема 2. Поняття норми та патології, здоров'я, психічного здоров'я.	2
3	Тема 3. Причини психічних розладів, симптоми та синдроми	4
4	Тема 4. Психічні прояви в нормі та при патології	4
5	Тема 5. Свідомість та її розлади	4
6	Тема 6. Патопсихологічний портрет хворого на шизофренію, епілепсію, неврози.	4
	Усього:	20
№ з/п	ТЕМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	Кількість годин
1	Тема 1. Предмет, завдання, методи, зміст дисципліни «Основи психопатології»	8
2	Тема 2. Поняття норми та патології, здоров'я, психічного здоров'я.	8
3	Тема 3. Причини психічних розладів, симптоми та синдроми	8
4	Тема 4. Психічні прояви в нормі та при патології	8

5	Тема 5. Свідомість та її розлади	8
6	Тема 6. Патопсихологічний портрет хворого на шизофренію, епілепсію, неврози.	8
	Усього:	48

Пререквізити	Для вивчення курсу «Основи психопатології» студенти потребують базових знань із таких дисциплін, як «Загальна психологія» (зокрема, такі теми, як методи психології, пізнавальні психічні процеси, емоційно-вольова сфера особистості), «Основи психодіагностики», «Патопсихологія»
Кореквізити	«Клінічна та медична психологія»
Постреквізити	Післядипломне навчання та також закладає фундамент для подальшого засвоєння здобувачами знань та вмінь з циклу дисциплін професійної та практичної підготовки за освітнім рівнем магістр
Методи навчання	I. Організація, самоорганізація та здійснення навчально-пізнавальної діяльності за джерелом передання і сприймання навчальної інформації: словесні (розповідь, бесіда, лекція, пояснення, інструктаж) і практичні (вправи, алгоритмізація, практична робота), моделювання та проведення консультацій; за ступенем самостійності мислення студентів: репродуктивні і творчі методи; за логікою передання і сприймання навчальної інформації: індуктивні (узагальнення), дедуктивні (конкретизація), аналітичні, синтетичні – навчальний аналіз, синтез, установлення причинно-наслідкових зв'язків; за ступенем керівництва навчальною роботою студентів: самостійна робота студентів, робота з книгою. II. Стимулювання та мотивація навчально-пізнавальної діяльності Дидактичні (ділові, ситуативно-рольові та ін.) ігри, навчальні дискусії, інтерактивні методи навчання III. Контроль і самоконтроль, аналіз та оцінювання результатів навчання Індивідуальне і фронтальне опитування, письмові контрольні роботи
Засоби діагностики	Форма поточного контролю – усне опитування, тестування на практичних заняттях, виконання індивідуальних завдань. Періодична форма контролю – виконання контрольних робіт, розробка проектів, планів, колоквіуми, творчі роботи. У процесі навчання студентів використовуються наступні методи контролю: методи усного контролю, методи письмового контролю, методи практичного контролю, дидактичні тести, спостереження, методи програмованого контролю. Відповідно до вимог регламенту навчального процесу для успішного засвоєння знань студентами та об'єктивного їх оцінювання здійснюється: - систематичний поточний контроль знань під час практичних занять у формі вибіркового усного опитування та практичних завдань, підготовки доповідей за темою заняття, доповнень до доповідей, участі в обговоренні, презентації самостійних завдань. - модульний контроль у формі стандартизованого опитування

	за теоретичними питаннями, написання студентами поточних письмових тестових завдань, практичних завдань за означеними модулями.
Засоби контролю	поточний контроль, підсумковий контроль (залік)
Перелік питань до підсумкового контролю вивчення курсу	
1. Реактивні психози. Посттравматичний стресовий розлад 2. Розумова відсталість та затримка психологічного розвитку. Ранній дитячий аутизм. 3. Розлади поведінки у дітей та підлітків. Гіперкінетичні розлади. 4. Розлади особистості. 5. Розлади соціальної поведінки 6. Невідкладні станів в психіатрії. 7. Психогеній. Соматоформні та психосоматичні розлади. Неврози. Невротична реакція. 8. Психічні порушення при інфекційних захворюваннях та ЧМТ. 9. Психічні порушення внаслідок екологічно несприятливих впливів. 10. Психічні порушення у старечому віці. 11. Психічні порушення у хворих при соматичних розладах. 12. Загальна характеристика органічних (включаючи симптоматичні) психічних розладів. 13. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання психоактивних речовин. 14. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання алкоголю. 15. Шизофренія. 16. Афективні розлади 17. Епілепсія 18. Загальні принципи лікування, реабілітації та експертизи психічних розладів. 19. Порушення сфер відчуття та сприйняття. 20. Порушення когнітивних функцій: пам'яті, уваги, мислення та інтелекту. 21. Порушення емоційної та волевої сфер. 22. Психомоторні порушення. 23. Порушення свідомості та самосвідомості. 24. Основні психопатологічні синдроми. 25. Предмет, завдання. 26. Особливості структури психіатричної служби в Україні. 27. Методи психіатричного дослідження. 28. Класифікація психічних розладів, поняття психопатологічного симптому, синдрому та захворювання, 29. Регістри психічних розладів. 30. Психічні розлади при вагітності, у післяпологовому та лактаційному періодах. 31. Особливості психічних розладів при ендокринних захворюваннях. 32. Основні принципи терапії, реабілітації та профілактики психічних захворювань при ендокринних та соматичних захворюваннях. 33. Класифікація психічних порушень при гострих та хронічних інфекціях. 34. Особливості психічних порушень при сифілісі мозку, прогресивному паралічі. 35. Психічні розлади у ВІЛ-інфікованих. 36. Принципи лікування психічних розладів при гострих та хронічних інфекціях. 37. Психічні порушення при патології судин головного мозку. 38. Діагностичні критерії судинних психозів. 39. Особливості судинної деменції. 40. Принципи профілактики, лікування, експертизи у хворих з патологією головного мозку.	

41. Загальна характеристика та класифікація психічної патології похилого та старечого віку.
42. Сенильні та пресенильні психози.
43. Лікування та профілактика психічних порушень в похилому та старечому віці.
44. Диференційно-діагностичні ознаки захворювань, що призводять до недоумства в похилому та старечому віці.
45. Психічні та поведінкові розлади та психози внаслідок вживання опіатів, гашишу.
46. Психічні та поведінкові розлади та психози внаслідок токсикоманій.
47. Поняття психогенного розладу. Класифікація психогеній.
48. Визначення понять: емоційно-стресова реакція, адаптаційна реакція, неврози.
49. Клінічна картина неврастенії.
50. Класифікація та клінічна картина тривожних розладів.
51. Клінічна картина obsесивно-компульсивного розладу.
52. Клінічна картина дисоціативних розладів.
53. Депресивні невротичні розлади.
54. Класифікація, клінічна картина та лікування соматоформних розладів.
55. Лікування та профілактика неврозів.
56. Реактивні психози: загальні клінічні ознаки, критерії Ясперса.
57. Гострі реактивні психози. Затяжні реактивні психози.
58. Лікування реактивних психозів.
59. Визначення поняття посттравматичного стресового розладу, клінічні особливості.
60. Профілактика та лікування посттравматичного стресового розладу

Політика курсу

Навчальна дисципліна «Основи психопатології» є обов'язковою дисципліною для здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми «Психологія» спеціальності 053 Психологія. При вивченні навчальної дисципліни «Патопсихологія» здобувач виконує завдання згідно з навчальним планом та у відповідності до програми силабусу, що включають відвідування практичних занять, опрацювання інформаційних джерел та літератури, підготовку до занять, підготовку презентацій.

Запізнені завдання (письмові роботи). Здобувачам вищої освіти, які вчасно не мають можливості скласти домашні завдання викладач надає можливість для їх повторного виконання й складання у визначеному ним термін.

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи здобувачів будуть їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної не доброчесності. Виявлення ознак академічної не доброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Відвідування занять. Відвідувати усі види навчальних занять; вчасно інформувати деканат про неможливість відвідувати навчальні заняття, складати (перескладати) екзамени, заліки тощо через поважні причини; подати підтверджувальні документи, що засвідчують поважну причину, яка унеможливила відвідування навчальних занять, складання (перескладання) екзаменів, заліків тощо; ліквідовувати академічну заборгованість у встановлені терміни.

Література. Уся література, яку здобувачі вищої освіти не можуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Здобувачі заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика оцінювання курсу

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за

змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки студентам, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Поточний контроль є обов'язковим заходом контролю здобувачів вищої освіти. Основним його завданням є оцінка рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи, повноти та якості засвоєння здобувачами навчального матеріалу за темами, змістовими модулями навчальної дисципліни та виконання індивідуальних завдань відповідно до робочої програми навчальної дисципліни.

Поточний контроль здійснюється викладачами впродовж семестру. Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється здобувачам вищої освіти у журнал академічної групи після кожного контрольного заходу.

Поточний контроль може проводитися у формі фіксованих виступів здобувачів при обговоренні теоретичних питань (з науковими повідомленнями, рефератами), письмового експрес-контролю, перевірки конспектів занять, розв'язання та моделювання професійно зорієнтованих ситуацій, підготовки творчих проєктів, а також у формі тестування.

Нарахування рейтингових балів за формами поточного контролю здійснюється за такими критеріями оцінювання як: повнота та логічність знань, володіння понятійним апаратом, вміння аргументувати та робити власні висновки; враховується характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо); глибина знань, їх зв'язок з практикою, інтегрування з суміжними дисциплінами; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач, вміння планувати діяльність відповідно до програмових вимог, добирати ефективні методи та прийоми відповідно до поставлених завдань, творчо підходити до розв'язання професійно зорієнтованих ситуацій.

Формою підсумкового семестрового контролю є залік у обсязі навчального матеріалу, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни. Мінімальний прохідний бал допущення до заліку – 30. Максимальна кількість балів, що нараховується за екзамен – 40 балів. При цьому можливі два варіанти його складання: 1) в усній формі за білетами у кількості 30 варіантів. Кожний варіант білета включає по три питання: перше та друге – передбачають перевірку засвоєних теоретичних положень, що вимагає від здобувачів вищої освіти глибоких, міцних і усвідомлених знань; третє питання має практичну спрямованість і є перевіркою сформованості результатів навчання, слугує показником професійних умінь доцільного використання навчально-методичного матеріалу

Критерії оцінювання

0-40 Відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Спостерігається глибоке володіння матеріалом, здобувач висловлює власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал. Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом.

15-39 Відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Здобувач виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. Питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У відповідях допущені несуттєві помилки, в усних відповідях – неточності, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу,

нечітко виражене ставлення слухача до фактів.

1-14 Відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; здобувач у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки. Але дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу. У практичних завданнях припущені несуттєві помилки.

Шкала оцінювання ECTS таким чином:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література

Базова

1. Колосов О. С., Угрин О. Г. Основи клінічної та патопсихології: навчальний посібник.- Львів: ЛьвДУВС, 2020. 384 с
2. За редакцією академіка С. Д. Максименка Медична психологія: підручник Том I.- Київ: «Видавництво Людмила», 2023. 512 с.
3. Андрейко Б.В. Основні аспекти формування класифікації порушення розвитку дитини // Проблеми сучасної психології. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Вип. 33. 2016. С. 24- 34.
4. Андрейко Б.В. Психологічна допомога батькам дітей з порушенням розвитку // «Психологія і особистість»: зб. наук. праць, Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка. № 2 (10), ч. 2. 2016. С. 58-64.
5. Бухановський А.Т., Кутявіна Ю.А., Литвак М.О. Загальна психопатологія. 2003 р – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://emed.org.ua/knigi/106-psihologijapsihiatrija/2018-zagalna-psihopatologija-buhanovskij-at-kutjavina>
6. Юр'єва Л.М. Медико-соціальна експертиза психічних та поведінкових розладів у дорослих та дітей. Навч.-метод. посібник: - Дніпропетровськ: Пороги, 2006. – 268с.

Додаткова

1. Блейхер В. М., Крук И. В. Патопсихологическая диагностика.– К.:Здоровье, 1986. – 280с.
3. Международная классификация болезней. Классификация психических и поведенческих расстройств. Клинические описания и указания по диагностике / Под ред. Ю.Л. Нуллера, С.Ю. Циркина. ВОЗ. – К.: Факт, 1999.– 279с.
4. Селецкий А.И. Психопатология детского возраста. – К.: Вища школа, 1987. – 296с.

5.Сучасні аспекти загальної психопатології. Навч. посібник / За ред. Л.М. Юр'євої. – Дніпропетровськ: «Солвей», 2008. – 162с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

- http://repository.dnu.dp.ua:1100/?page=inner_dep&id=84
- https://stud.com.ua/28948/psihologiya/klinichna_psihologiya
- https://pidruchniki.com/88715/psihologiya/vstup_klinichna_psihologiya
https://jf.kneu.edu.ua/ua/departments/fupstap/kaf_fupstap/k_pedagogiky_ta_psyhologii/Klinichna_psyhologia/